

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 811
din data de 17.11.2021

Dosar nr. 330/2021
Petiția nr. 3303/05.05.2021
Petenți:

Reclamați:

Ministerul Culturii
Opera Națională Română Cluj Napoca

Obiect:

- ✓ declarații discriminatorii
 - declarațiile făcute în spațiul public de către partea reclamată. (<https://www.mediafax.ro/social/boc-despre-festivalurile-din-acest-an-sunt-convins-ca-vor-fi-deocamdata-nu-stim-exact-conditiile-20064391> , <https://zci.ro/eveniment/spectacol-de-opera-test-la-cluj-napoca-boc-in-sala-cu-conditia-vaccinarii--216132.html>)
 - postare pe pagina sa de facebook și declarațiile făcute în spațiul public de către partea reclamată (<https://www.g4media.ro/breaking-restaurantele-si-hotelurile-ar-putea-fi-deschise-la-100-din-capacitate-pentru-persoanele-vaccinate-de-la-1-iunie-anunta-premierul-citu.html>)
- ✓ organizarea de evenimente doar pentru persoanele vaccinate
 - concert cu public la Opera din Cluj cu condiția ca participanții să facă dovada vaccinării
 - organizarea a 4 evenimente în cursul lunii mai 2021, la Cluj doar pentru persoanele vaccinate

I. Numele, domiciliul sau reședința părților
Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentei
1.

Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamațiilor
Ministerul Culturii cu sediul în Bulevardul Unirii nr. 22, sector 3, București
Opera Națională Română Cluj Napoca cu sediul în Cluj Napoca, Piața Ștefan cel Mare nr. 2 – 4, jud. Cluj

II. Procedura de citare

3. În temeiul art. 20 alin. 4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

4. Prin adresele înregistrate sub nr. 3303/16.06.2021 au fost citați petenții, iar prin adresele înregistrate sub nr. 4632/16.06.2021 au fost citate părțile reclamate, fără

CONSILIUL NAȚIONAL
pentru **COMBATEREA**
DISCRIMINĂRII

Piața Valter Mărăcineanu 1-3, sector 1, București
Telefon: 021-312.65.78/79 Fax: 021-312.65.85
E-mail: support@cncd.ro www.cncd.ro

un termen de audiere, din cauza contextului evoluției situației epidemiologice determinate de răspândirea coronavirusului SARS-CoV-2.

5. Procedură legal îndeplinită.

6. Prin adresele înregistrate sub nr. 4761/23.06.2021 și 4878/28.06.2021 petenții sunt de acord cu soluționarea speței în lipsă.

7. Partea reclamată Ministerul Culturii depune punct de vedere înregistrat sub nr. 5166/08.07.2021.

8. Partea reclamată Primăria mun. Cluj Napoca depune punct de vedere înregistrat sub nr. 5244/12.07.2021.

9. Partea reclamată SGG depune punct de vedere înregistrat sub nr. 5281/13.07.2021.

10. Punctele de vedere sunt comunicate petenților prin adresa înregistrată sub nr. 53605/16.07.2021.

11. Partea reclamată Opera Națională Română Cluj Napoca depune punct de vedere înregistrat sub nr. 5451/21.07.2021, care este comunicat petenților prin adresa înregistrată sub nr. 6054/11.08.2021.

III. Susținerile părților

Susținerile petentului

12. Prin petiția înregistrată sub nr. 3303/05.05.2021 petenții, persoane nevaccinate, reclamă declarațiile făcute în spațiul public de către partea reclamată (<https://www.mediafax.ro/social/boc-despre-festivalurile-din-acest-an-sunt-convins-ca-vor-fi-deocamdata-nu-stim-exact-conditiile-20064391>, <https://www.zci.ro/eveniment/spectacol-de-opera-test-la-cluj-napoca-boc-in-sala-cu-conditia-vaccinarii-216132.html>)

13. De asemenea, se reclamă postarea pe pagina sa de facebook și declarațiile făcute în spațiul public de către partea reclamată (<https://www.g4media.ro/breaking-restaurantele-si-hotelurile-ar-putea-fi-deschise-la-100-din-capacitate-pentru-persoanele-vaccinate-de-la-1-iunie-anunta-premierul-citu.html>)

14. Se solicită înlăturarea consecințelor faptelor discriminatorii, sancționarea părților reclamate și punerea în vedere de a se abține pe viitor la declarații și fapte de discriminare similare cu cele invocate de petenți și să își ceară scuze public față de cei discriminați pentru declarațiile discriminatorii făcute.

15. Prin declarațiile făcute, părțile reclamate au făcut public deosebirea între cetățenii vaccinați și cetățenii nevaccinați, dând naștere (în viziunea lor de oameni politici, factori decizionali prin natura funcțiilor lor) la 2 categorii de cetățeni.

16. De asemenea, cu ocazia organizării unor evenimente, au exclus categoria de oameni nevaccinați din rândul cetățenilor care au acces la spațiul public, restrângând accesul acestora la viața publică, la cultură pe criterii de "vaccinare respectiv nevaccinare" dar și condiționând deschiderea restaurantelor de vaccinare, lasând să se înțeleagă faptul că doar prin vaccinare se va avea acces la drepturile Constituționale.

17. Prin completarea la petiție, înregistrată sub nr. 3455/11.05.2021, petenții reclamă refuzul accesului la serviciile oferite de instituțiile de cultură, făcut prin anunțul public din mass media în legătură cu organizarea a 4 spectacole în cursul lunii mai 2021 la Cluj doar pentru persoane vaccinate.

18. Prin adresa înregistrată sub nr. 4761/23.06.2021, petenții sunt de acord cu soluționarea dosarului în lipsă și sesizează discriminarea și în alte situații, evenimente unde au dorit să participe dar nu au putut, având în vedere că accesul în sală s-a făcut, potrivit declarațiilor oficiale din mass media, doar pe bază de vaccinare, test sau condiționarea vaccinării în ziua finalei:

- în 19 - 20 iunie 2021, la Cluj a avut loc Campionatul European de Atletism Liga I

- în 20 iunie 2021 la BT Arena Cluj a avut loc finala Campionatului de baschet între U BT Cluj și CSM Oradea.

19. În schimb, în 19 iunie 2021 și 19 – 20 iunie accesul la concertul Filarmonicii Transilvania Cluj și la concertele folk din Casa de Cultură a Studenților, în interior, a fost permis, până la 70% din capacitatea sălii, fără nici un fel de altă condiție decât purtarea măștii în timpul reprezentației.

Susținerile părții reclamate Ministerul Culturii

20. Prin punctul de vedere înregistrat sub nr. 5166/08.07.2021, partea reclamată arată că faptele invocate în petiție, ca reprezentând discriminare, se referă la condițiile de participare la evenimentul realizat la Opera Națională Română din Cluj-Napoca. Acesta a fost un eveniment test/pilot organizat în spațiu închis conform prevederilor Ordinului ministrului culturii și al ministrului sănătății nr. 3.245/1.805/2020 privind măsurile pentru prevenirea contaminării cu noul coronavirus SARS-CoV-2 și pentru asigurarea desfășurării activităților în condiții de siguranță sanitară în domeniul culturii, cu modificările și completările ulterioare.

21. La elaborarea actului normativ au fost avute în vedere condițiile de organizare și participare stabilite explicit prin H.G. nr. 531/10.05.2021 privind prelungirea stării de alertă pe teritoriul României începând cu data de 13 mai 2021, precum și stabilirea măsurilor care se aplică pe durata acesteia pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19. Potrivit acestor dispoziții, organizarea și desfășurarea activității în cadrul instituțiilor de spectacole și/sau concerte s-a putut desfășura cu participarea publicului peste 50% din capacitatea maximă a spațiului doar ca evenimente test/pilot cu aprobarea Comitetului Național pentru Situații de Urgență, pe baza propunerii Ministerului Culturii și cu avizul Ministerului Sănătății, participarea fiind astfel permisă doar pentru persoanele vaccinate, care se aflau în perioada cuprinsă între a 15-a zi și a 90-a zi ulterioară confirmării infectării cu SARS-CoV-2, care prezintau rezultatul negativ al unui test RT-PCR nu mai vechi de 72 de ore sau rezultatul negativ certificat al unui test antigen rapid nu mai vechi de 24 de ore.

Susținerile părții reclamate Primăria mun. Cluj Napoca

22. Prin punctul de vedere înregistrat sub nr. 5244/12.07.2021 solicită clasarea dosarului nr. 330/2021 în considerarea faptului că petiția este neîntemeiată, faptele invocate de către petenți nefiind acte de discriminare, în sensul definit prin O.G. nr. 137/2000.

23. Potrivit petenților, prin declarațiile făcute de către E.B., s-ar fi realizat o deosebire între cetățenii țării vaccinați cu vaccinuri SARS-CoV-2 și cetățenii țării nevaccinați, s-ar fi dat naștere la două categorii de cetățeni, s-ar fi exclus categoria celor nevaccinați din rândul cetățenilor care au acces la spațiul public recunoscut de Constituția României, s-ar fi respins accesul cetățenilor la cultură pe criterii de vaccinare, respectiv nevaccinare. Totodată, potrivit aceluiași petenți, prin declarațiile făcute, s-ar fi hotărât restricționarea accesului la viața publică, s-ar fi condiționat acest drept de actul de vaccinare, urmând a fi preferați doar cei care vor îndeplini această formalitate, s-ar fi făcut presiune permanentă cu ocazia aparițiilor publice.

24. Se arată că publicațiile online menționate de petenți, în baza cărora aceștia își fundamentează solicitările, nu redau în integralitate declarațiile telefonice făcute la postul de televiziune „Aleph News”, motiv pentru care, se invocă ca mijloc de probă, înregistrarea video a intervenției telefonice, care poate fi urmărită accesând adresa: <https://alephnews.ro/guvern/emil-boc-este-convins-ca-marile-festivaluri-vor-fi-organizate-in-aceasta-vara/> .

25. Se precizează că precizez că, prin declarațiile făcute la postul de televiziune Aleph News, privind organizarea unui spectacol de operă test/pilot, a fost exprimată o

opinie în contextul celor făcute publice la nivelul instituțiilor europene cu privire la această problemă, prin referirea exemplificativă la practica orașului Barcelona, subliniind în mod clar faptul că Ministerul Culturii și Patrimoniului Național va stabili exact condițiile în care vor putea fi organizate spectacolele de operă sau alte evenimente culturale. Acest aspect reiese din conținutul declarației, respectiv „(...) *evident ministerul va face cunoscute aceste condiții săptămâna viitoare și imediat opera din Cluj este pregătită să implementeze un spectacol de acest fel.*”

26. Prin declarațiile făcute, partea reclamată a indicat câteva lucruri de principiu, precum: posibilitatea participării spectatorilor fără mască, cu condiția imunizării prin efectuarea ambelor doze de vaccin și, totodată, participarea publicului cu efectuarea prealabilă a testului PCR într-un interval de timp de 24 sau 48 de ore înainte de începerea spectacolului, cu referire la modelul orașului Barcelona.

27. Mai mult, din cuprinsul declarațiilor făcute, în partea de final a intervenției telefonice, a fost menționată existența Certificatului Verde votat la nivelul Uniunii Europene, care presupune vaccinare, test PCR sau proteină Spike ce arată gradul de imunizare. Pornind de la aceste elemente comune care se decid la nivelul UE, urmează a se stabili și în România condițiile de desfășurare a evenimentelor mai mari, precum festivaluri, spectacole, etc.

28. În concordanță, cu cele expuse mai sus și ca o confirmare a celor declarate prin intermediul intervenției telefonice la postul Aleph News, ulterior, la nivel național au fost adoptate actele normative care au reglementat măsurile și regulile pentru asigurarea desfășurării evenimentelor test/pilot din domeniul culturii cu participarea spectatorilor, în condiții de siguranță, pe perioada stării de alertă, pentru prevenirea răspândirii COVID-19:

- *Hotărârea Guvernului nr. 531 din 10 mai 2021 privind prelungirea stării de alertă pe teritoriul României începând cu data de 13 mai 2021, precum și stabilirea măsurilor care se aplică pe durata acesteia pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19*

- *Hotărârea Consiliului Național pentru Situații de Urgență nr. 27 din 14.05.2021 privind aprobarea organizării și desfășurării a 4 evenimente test/pilot în domeniul cultural*

- *Ordinul ministrului culturii nr. 3.028 din 14 mai 2021 pentru completarea anexei la Ordinul ministrului culturii și al ministrului sănătății nr. 3.245/1.805/2020 privind măsurile pentru prevenirea contaminării cu noul coronavirus SARS-CoV-2 și pentru asigurarea desfășurării activităților în condiții de siguranță sanitară în domeniul culturii.*

29. Se precizează că declarațiile efectuate garantează egalitatea de drepturi între cetățeni și totodată exclud orice conduită discriminatorie.

Susținerile părții reclamate SGG

30. Prin punctul de vedere înregistrat sub nr. 5281/13.07.2021 se solicită admiterea excepției de necompetență materială invocată din oficiu de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și clasarea dosarului, precum și respingerea plângerii ca nefondată.

31. Analizând obiectul petiției prin raportare la dispozițiile O.G. nr.137/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, este evident că soluționarea acesteia excede competenței Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării.

32. Deși este grefată, aparent, pe dispozițiile O.G. nr. 137/2000, modificată și completată, cererea petenților vizează, în realitate, înlăturarea aplicării dispozițiilor actelor normative care reglementează Strategia de vaccinare împotriva COVID-19 în România, iar acest demers se circumstanțiază dispozițiilor Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004. Sub acest aspect, se învederează că Strategia de vaccinare

împotriva SARS-CoV-2 a fost aprobată prin H.G. nr.1031/2020, publicată în Monitorul Oficial nr. 1171 din 3 decembrie 2020.

33. Având în vedere că un rol esențial în combaterea răspândirii infectării cu SARS-CoV-2 îl are evoluția campaniei de vaccinare, a fost înființat prin Decizia Prim-Ministrului nr.385/20.11.2020 Comitetul Național de Coordonare a Activităților privind Vaccinarea împotriva SARS-CoV-2 (C.N.C.A.V.), organism interministerial, fără personalitate juridică, în subordinea Secretariatului General al Guvernului și coordonarea Prim-ministrului României, având inclusiv atribuții privind comunicarea și informarea publică, în sensul că asigură diseminarea către mass-media și populație, ca unică structură abilitată în domeniu, a informațiilor privind evoluția situației privind vaccinarea, acțiunile dispuse pentru gestionarea acestora și măsurile întreprinse de autorități pentru realizarea vaccinării propriu-zise și pentru monitorizarea reacțiilor adverse.

34. Acțiunile de comunicare au avut ca scop, inter alia, creșterea nivelului de încredere a populației în vaccin prin promovarea acțiunilor de vaccinare a categoriilor socio-profesionale aflate în linia întâi (personal medical, polițiști, pompieri, piloți, militari etc), promovarea periodică a statisticilor referitoare la numărul persoanelor vaccinate/ a dozelor de vaccin administrate pentru fiecare tip administrat în România, deschiderea paginilor oficiale de Facebook și YouTube ale campaniei ROVaccinare (20 decembrie 2020), respectiv deschiderea paginii oficiale de Instagram a campaniei ROVaccinare.official (13 martie 2021).

35. Față de susținerile explicite ale petenților potrivit cărora discriminarea s-ar fi produs, în cazul Prim-ministrului României, "prin postarea pe pagina sa personală de facebook" ca urmare a aplicării dispozițiilor H.G. nr. 1031/2020 corelate cu cele ale H.G. nr.531/2021, cu modificările și completările ulterioare, așadar în cadrul unor raporturi juridice de drept administrativ, este incontestabil că petiția dedusă judecătii Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării este inadmisibilă nu doar din perspectiva prerogativelor, dar și pentru că eludează prevederile Legii nr. 554/2004, fiind contrară principiilor de drept "*specialia generalibus derogant*" (norma specială derogă de la norma generală), respectiv "*generalia specialibus non derogant*" (norma generală nu derogă de la norma specială).

36. Fiind vorba de o lege specială, cu aplicabilitate în cazul controlului legalității actelor administrative (tipice sau asimilate) și al stabilirii răspunderii autorităților administrației, petenții nu aveau un drept de opțiune între incidența dispozițiilor Legii nr. 554/2004 și cele cu caracter general cuprinse în O.G. nr. 137/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

37. Pe fond, aspectele sesizate nu întrunesc elementele de comparabilitate, nefiind susținută și demonstrată existența tratamentului diferit aplicat petenților față de alte persoane aflate în situații similare.

38. Contrar alegațiilor petenților, chiar dacă facilitățile acordate persoanelor vaccinate reprezintă un tratament diferențiat, totuși, nu putem vorbi despre discriminare, în sensul art. 2 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în realitate, este vorba despre bonusuri ori facilități, nu de îngărdiri ale drepturilor petenților, astfel încât nu suntem în situații de discriminare.

39. Un angajator are interesul să își desfășoare activitatea în condiții optime, așa încât poate stimula angajații să se vaccineze, fără să îi poată obliga. La fel, restaurantele își pot stimula angajații, dar și potențialii clienți. În aceste cazuri, suntem în prezența unor forme de campanie, facilitățile recunoscute nefiind îngărdiri ale drepturilor altora, așa cum eronat apreciază petenții.

40. Pe de altă parte, câtă vreme a fost făcută o ofertă de vaccinare fiecărui cetățean, nu se poate susține existența unor discriminări între persoanele vaccinate sau nevaccinate. Raportat la succesiunea situațiilor de fapt și de drept este firesc ca

persoanele care sunt mai puțin susceptibile de a răspândi coronavirusul să își recapete de îndată libertățile ancorate în legea fundamentală.

41. Vaccinarea ar urma să faciliteze accesul oamenilor la evenimente cu public numeros, la care riscul de transmitere este crescut.

42. Discriminarea se bazează pe noțiunea de "excludere de la un drept", iar remediul specific, în cazul constatării discriminării, îl reprezintă acordarea sau accesul la beneficiul dreptului. Așadar, nu se poate vorbi despre încălcare principiului egalității și, implicit, existența unei discriminări, decât atunci când se aplică un tratament diferențiat unor cazuri egale, fără să existe o motivare obiectivă și rezonabilă.

43. Or, în cazul de față, vaccinarea nu reprezintă un criteriu de discriminare, ci însăși situația care impune diferența de tratament. Cât timp la nivel mondial s-a apreciat că cea mai eficientă modalitate de stopare a transmiterii virusului o reprezintă vaccinarea, fiind aprobate în regim de urgență o serie de vaccinuri și puse la dispoziția populației în mod gratuit, persoanele care aleg să participe la campaniile derulate de autorități se află într-o situație diferită de cei care optează în sens contrar.

44. De aceea, în mod firesc, relaxarea treptată presupune evitarea oricăror riscuri de escaladare a cazurilor, prin redeschiderea anumitor evenimente sociale treptat, fiind necesară luarea unor măsuri de precauție.

45. Mai mult decât atât, Strategia de vaccinare împotriva COVID-19 în România, urmărește obiective legitime de protejare a sănătății publice, prin faptul că protejează atât pe cei care primesc vaccinul, cât și pe cei care nu se pot vaccina din motive medicale, prin prevederile alternative regăsite în H.G.nr. 531/2021, cu modificările și completările ulterioare.

46. Toate măsurile au fost luate în limitele legale, având la bază principiul priorității interesului public, astfel că nu se poate discuta despre un exces de putere în impunerea restricțiilor, acestea fiind absolut necesare dată fiind situația de fapt. Măsurile contestate de petenți sunt prevăzute cu claritate prin dispoziții legale, urmăresc un scop legitim și sunt proporționale cu scopul urmărit, conform art. 53 alin. (1) din Constituție.

47. Restrângerea exercițiului unor drepturi a fost legal instituită, urmărește un scop legitim, este proporțională cu scopul urmărit, iar drepturile fundamentale ale petenților nu au fost suprimate, aceștia având posibilitatea de a le exercita, însă, cu respectarea limitelor stabilite de cadrul normativ aplicabil.

Susținerile părții reclamate Opera Națională Română Cluj Napoca

48. Prin punctul de vedere depus și înregistrat sub nr. 5451/21.07.2021, partea reclamată invocă excepția lipsei calității, neputând deține calitatea de parte reclamantă pentru fapte și acte de care nu sunt responsabili. În fapt, Opera Națională Română Cluj Napoca nu a făcut altceva decât să respecte dispozițiile actelor normative în vigoare la acel moment - Ordinul comun - Ministerul Culturii nr. 3028 /2021 și Ministerul Sănătății nr. 686 /2021 publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 505 din 14 mai 2021, în cuprinsul actului normativ fiind incluse prevederile obligatorii atât pentru artiști cât și pentru spectatori.

IV. Cadrul legal aplicabil

49. Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

✓ **Constituția României**

Art. 1 alin. (3)

„România este stat de drept, democratic și social în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul

CONSILIUL NAȚIONAL
pentru **COMBATEREA**
DISCRIMINĂRII

Piața Valter Mărăcineanu 1-3, sector 1, București
Telefon: 021-312.65.78/79 Fax: 021-312.65.85
E-mail: support@cncd.ro www.cncd.ro

politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate. ”

Art. 4 alin. (2)

„România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială. ”

Art. 16 – Egalitatea în drepturi

” (1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.

(2) Nimeni nu este mai presus de lege.

(3) Funcțiile și demnitățile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în condițiile legii, de persoanele care au cetățenia română și domiciliul în țară. Statul român garantează egalitatea de șanse între femei și bărbați pentru ocuparea acestor funcții și demnități.

(4) În condițiile aderării României la Uniunea Europeană, cetățenii Uniunii care îndeplinesc cerințele legii organice au dreptul de a alege și de a fi aleși în autoritățile administrației publice locale.”

Art. 29 - Libertatea conștiinței

„(1) Libertatea gândirii și a opiniilor, precum și libertatea credințelor religioase nu pot fi îngrădite sub nici o formă. Nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrare convingerilor sale.

(2) Libertatea conștiinței este garantată ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc.

(3) Cultele religioase sunt libere și se organizează potrivit statutelor proprii, în condițiile legii.

(4) În relațiile dintre culte sunt interzise orice forme, mijloace, acte sau acțiuni de învrăjbire religioasă.

(5) Cultele religioase sunt autonome față de stat și se bucură de sprijinul acestuia, inclusiv prin înlesnirea asistenței religioase în armată, în spitale, în penitenciare, în azile și în orfeline.

(6) Părinții sau tutorii au dreptul de a asigura, potrivit propriilor convingeri, educația copiilor minori a căror răspundere le revine.”

Art. 30 - Libertatea de exprimare

„(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile.

(2) Cenzura de orice fel este interzisă.

(3) Libertatea presei implică și libertatea de a înființa publicații.

(4) Nici o publicație nu poate fi suprimată.

(5) Legea poate impune mijloacelor de comunicare în masă obligația de a face publică sursa finanțării.

(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.

(8) Răspunderea civilă pentru informația sau pentru creația adusă la cunoștință publică revine editorului sau realizatorului, autorului, organizatorului manifestării artistice,

CONSILIUL NAȚIONAL
pentru **COMBATEREA**
DISCRIMINĂRII

Piața Valter Mărăcineanu 1-3, sector 1, București
Telefon: 021-312.65.78/79 Fax: 021-312.65.85
E-mail: support@cncd.ro www.cncd.ro

proprietarului mijlocului de multiplicare, al postului de radio sau de televiziune, în condițiile legii. Delictele de presă se stabilesc prin lege.”

✓ **O.G 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată2**

Art. 2

„(1) În prezenta ordonanță, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex sau orientare sexuală, apartenență la o categorie defavorizată sau orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea sau înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”

Art. 15

„Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ura rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia. ”

✓ **Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale**

Art. 10 Libertatea de exprimare

1. „Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

✓ **Ordinul nr.144/2008 privind procedura de soluționare a petițiilor și sesizărilor**

V. Motivele de fapt și de drept

50. Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra limitei libertății de exprimare și încălcarea dreptului la demnitate umană, fiind analizate declarații făcute în spațiul public ale părții reclamate E.B., postarea părții reclamate F.C. pe pagina sa

socializare, facebook, ambele cu referire la organizarea și participarea de evenimente, cu condiția vaccinării.

51. Colegiul director trebuie să aprecieze în ce măsură obiectul sesizării este de natură să cadă sub incidența prevederilor O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, potrivit atribuțiilor și domeniului de activitate al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, iar art. 63 din Procedura Internă de Soluționare a Petițiilor și Sesizărilor, prevede: „(1) Colegiul director se va pronunța mai întâi asupra excepțiilor de procedură, precum și asupra celor de fond care nu mai necesită, în tot sau în parte, analizarea în fond a petiției”.

52. Astfel, Colegiul urmează a analiza excepțiile invocate de către părțile reclamate.

53. În ceea ce privește excepția de necompetență materială în soluționarea petiției, invocată de către partea reclamată SGG, Colegiul director urmează să o respingă având în vedere că instituția are atribuții în a analiza faptele reclamate de petenți, nicidecum nu excede competenței Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării.

54. În ceea ce privește excepția lipsei calității de parte reclamată invocată de către partea reclamată Opera Națională Română Cluj Napoca, Colegiul director urmează să o respingă, întrucât aceasta, avea calitatea de organizator, chiar dacă trebuia să respecte dispozițiile comun - Ministerul Culturii nr. 3028 /2021 și Ministerul Sănătății nr. 686 /2021 publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 505 din 14 mai 2021, în care sunt prevăzute expres condițiile de acces la evenimentele organizate de Opera din Cluj.

55. În soluționarea prezentei sesizări, apreciem că sunt incidente următoarele texte de lege:

- art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale;
- art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003;
- art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (în continuare O.G. 137/2000).

56. Colegiul este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportată la afirmațiile părților reclamate, obiect al prezentei sesizări. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

57. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie

- **să fie prevăzută de lege** (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
- **să urmărească un scop legitim,**
- **să fie necesară într-o societate democratică și**
- **să fie proporțională cu scopul urmărit** (Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

Ingerința să fie prevăzută de lege

58. **Prima cerință**, cea a **existenței unei prevederi legale**, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000. Totuși, se apreciază că acest text de lege trebuie coroborat cu art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000

potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Se apreciază că **ambele texte normative sunt previzibile și accesibile**, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Ingerința să urmărească un scop legitim

59. Raportat la **scopul legitim urmărit** prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România, cu precădere ne referim în prezenta cauză, la cetățenii de o altă naționalitate.

60. Protecția demnității unor grupuri constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcare a demnității umane, ca drept constituțional protejat, declarațiile, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură pe criteriul etnic și religios,
- ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de apartenența la un grup etnic și religios – astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

61. Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

Necesitatea ingerinței

62. Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare „este necesară într-o societate democratică”.

63. În acest demers, Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („pressing social need”).

64. Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar **autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei „nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere** (Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.)

65. În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margine de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”. Marginea de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO. (vezi Handyside v. United Kingdom par. 48 și par. 49).

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare

66. În scopul de a determina dacă declarația obiect al prezentei sesizări constituie un discurs de ură, Colegiul director va examina: **obiectivul urmărit de către partea reclamată, contextul în care a avut loc, conținutul afirmațiilor, rolul în societate al persoanei, autor al afirmației.**

Obiectivul urmărit de partea reclamată

67. Obiectivul urmărit este important. La acest punct, Colegiul director nu analizează intenția de a discrimina a părților reclamate, acest aspect neavând relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

68. Colegiul director apreciază că în speța de față, sunt supuse analizei declarațiile părților reclamate cu privire la organizarea de evenimente și participarea la acestea doar a persoanelor vaccinate.

69. Este extrem de greu a stabili scopul unei afirmații de genul celei care formează obiectul cauzei, reclamata invocă un conflict, ceea ce ar putea duce la ideea că aceasta nu a fost întâmplătoare.

Contextul în care a fost făcută afirmația

70. Declarațiile ambelor părți reclamate au fost făcute în contextul pandemiei generate de virusul SARS-CoV-2.

Conținutul afirmației

71. Partea reclamată a făcut următoarele declarații în spațiul public: (<https://www.mediafax.ro/social/boc-despre-festivalurile-din-acest-an-sunt-convins-ca-vor-fi-deocamdata-nu-stim-exact-conditiile-20064391>,

„Trebuie să avem un spectacol de operă-test, care să stea la baza viitoarelor măsuri de organizare a teatrelor, a operelor, a evenimentelor în ansamblu. Va fi fără mască, cu condiția să fii imunizat, asta înseamnă să ai ambele doze de vaccin efectuate, probabil că vor permite și cu un test PCR, astfel înc să putem monitoriza starea de sănătate a celor care au fost la spectacol, să putem avea o concluzie, a cum au avut și cei de la Barcelona. Evident, ministerul va face cunoscute aceste condiții săptămâna viitoare”

(<https://www.zci.ro/eveniment/spectacol-de-opera-test-la-clui-napoca-boc-in-sala-cu-conditia-vaccinarii-216132.html>)

72. De asemenea, partea reclamată. a postat pe pagina sa de facebook și în spațiul public următoarele declarații: (<https://www.g4media.ro/breaking-restaurantele-si-hotelurile-ar-putea-fi-deschise-la-100-din-capacitate-pentru-persoanele-vaccinate-de-la-1-iunie-anunta-premierul-citu.html>)

„Dacă ajungem la 5 milioane persoane vaccinate la 1 iunie, sunt câteva lucruri pentru sezonul estival: fără mască pe plajă, în drumeții la munte, dar putem să vorbim și de facilități pentru persoanele vaccinate – restaurante care pot să ajungă cu capacitate 100% pentru persoane vaccinate sau hoteluri la mare cu capacitate 100% pentru persoane vaccinate.”

Modul în care au fost făcute afirmațiile

73. Colegiul director apreciază că declarațiile părții reclamate nu sunt de natură a atinge o limită prin care să se încalce un drept fundamental, încât dreptul la libertatea de exprimare să devină secundar.

74. Una din principalele caracteristici ale democrației constă în posibilitatea pe care ea o oferă de a rezolva prin dialog, fără a se recurge la violență, problemele pe care le are de soluționat un stat, chiar și atunci când acestea sunt extrem de dificile sau stânjenitoare, iar democrația se ”hrănește” din libertatea de exprimare”. Marginea de apreciere a statelor este semnificativ redusă (îngustă) atunci când autorul afirmațiilor este o personalitate, opiniile formulate având un larg impact.

75. Totuși, o ingerință a statului în această speță, prin constatarea și sancționarea faptei ca fiind o formă de discriminare, deci limitarea libertății de exprimare, ar constitui un exces, o limitare nejustificată, o măsură neproportională în

raport cu pericolul social al faptei și cu scopul urmărit. O ingerință a statului ar fi fost justificată dacă ar fi existat orice element de incitare expresă la ură pe criteriul etnic sau al naționalității.

Rolul în societate a persoanelor, autori ai afirmațiilor

76. Din perspectiva analizei limitelor libertății de exprimare, rolul, poziția autorului declarației supusă controlului este determinantă, cum este și cazul părților reclamate, care dețin funcția de primar, respectiv Prim Ministru, astfel că este important să existe o exigență maximă în ceea ce privește comportamentul și vocabularul unor persoane publice, unor demnitari.

77. Reiterăm faptul că este esențial pentru persoanele publice, ca atunci când se exprimă în public, să manifeste o responsabilitate corespunzătoare poziției lor.

Concluzii

78. Colegiul director reiterează faptul că libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. **Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.**

79. În nenumăratele decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „**acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și acele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică.** (CEDO, Lingens c. Austriei,).

80. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, într-o formulă care este preluată aproape ca o clauză de stil în toată jurisprudența sa subsecventă în materie, că „**libertatea de exprimare, garantată de art. 10 parag.1, constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice** și una din condițiile primordiale ale progresului societății și împlinirilor personale. Subiect al paragrafului 2 al Articolului 10, Libertatea de expresie include „**nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență [de opinia publică] ori considerate inofensive, dar și pe acelea care offensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică.**” (CEDO, între altele, Lingens vs. Austria, Oberschlick vs. Austria, Sunday Times vs. U.K., Observer și Guardian vs. U.K., Castells vs. Spania, Thorgeirson vs. Islanda, Jersild vs. Danemarca, Goodwin vs. U.K.).

81. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a fundamentat necesitatea protejării libertății de exprimare în primul rând pe valoarea pe care aceasta o reprezintă ca mijloc pentru a asigura buna funcționare a unei societăți democratice. De aici decurge poziția privilegiată acordată liberei discutări a chestiunilor de interes general, atunci când aceasta intră în conflict cu alte valori pe care statul le poate în mod legitim apăra.

82. Exprimarea unei opinii presupune, în concret, exprimarea unei judecăți de valoare, ceea ce are o importanță deosebită sub aspect probator, deoarece, așa cum a decis Curtea în jurisprudența sa - cauza De Haes et Gijssels c. Belgiei - (mai ales

raportat la libertatea presei), exactitatea judecăților de valoare nu poate fi demonstrată așa cum pot fi demonstrate faptele concrete, iar a pretinde o asemenea probă ar duce inevitabil la o îngrădire nepermisă a libertății de opinie.

83. Exprimarea unei opinii presupune, în concret, exprimarea unei judecăți de valoare, ceea ce are o importanță deosebită sub aspect probator, deoarece, așa cum a decis Curtea în jurisprudența sa - cauza De Haes et Gijssels c. Belgiei - (mai ales raportat la libertatea presei), exactitatea judecăților de valoare nu poate fi demonstrată așa cum pot fi demonstrate faptele concrete, iar a pretinde o asemenea probă ar duce inevitabil la o îngrădire nepermisă a libertății de opinie.

84. Libertatea de exprimare este atât un drept în sine, cât și un drept absolut necesar pentru realizarea altor drepturi garantate de Convenție, cum ar fi dreptul la liberă asociere, fiind totodată un drept individual, parte a libertății spirituale a fiecărui individ, dar și un drept colectiv, ce permite comunicarea cu ceilalți semenii (Frederic Sudre, Drept internațional și European al drepturilor omului). Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi și comunica informații ori idei, fără a exista limite frontaliere ori impuse de autoritățile publice.

85. Declarația Universală a Drepturilor Omului stipulează, în Articolul 19 „Dreptul la libertatea opiniilor și exprimării”: „Orice om are dreptul la libertatea opiniilor și exprimării; acest drept include libertatea de a avea opinii fără imixtiune din afară, precum și libertatea de a căuta, de a primi și de a răspândi informații și idei prin orice mijloace și independent de frontierele de stat.”,

86. Exercițarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități, astfel încât este de dorit să fie evitate afirmațiile care offensează în mod gratuit fără a duce la un progres al relațiilor umane.

87. Apreciem că, în speța de față nu se impune interferența statului în limitarea libertății de exprimare, partea reclamată urmărind să sublinieze anumite aspecte apreciate ca negative, însă modul în care au fost formulate afirmațiile nu au condus la lezarea demnității persoanelor aparținând vreunei categorii de persoane, prin prezentarea de informații false sau cu scopul de a crea o atmosferă degradantă.

88. Trebuie avute în vedere stereotipurile, atât cele pozitive, cât și cele negative, atât de către societate în general cât și de politicieni, rolul acestora fiind deosebit de important în formarea unei societăți care își respectă toți semenii săi, fără niciun fel de deosebire.

89. Pentru considerentele de mai sus, faptele sesizate nu întrunesc elementele constitutive ale art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000, republicată, afirmațiile se încadrează în limitele libertății de exprimare prevăzute de art. 2 alin. (8) din același act normativ.

90. De asemenea, Colegiul director urmează să analizeze și capătul de cerere privind organizarea de evenimente doar pentru persoanele vaccinate.

91. Coroborat actului normativ care reglementează prevenirea și combaterea tuturor formelor de discriminare precum și atribuțiile și domeniul de activitate al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, Colegiul trebuie să analizeze în ce măsură obiectul petiției este de natură să cadă sub incidența prevederilor O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare republicată. Astfel, Colegiul analizează în ce măsură obiectul unei petiții întrunește, în prima instanță, elementele art. 2 al O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, cuprins în Capitolul I Principii și definiții al Ordonanței și subsecvent, elementele faptelor prevăzute și sancționate contravențional în Capitolul II Dispoziții Speciale, Secțiunea I-VI din Ordonanță. În

măsura în care se reține întrunirea elementelor discriminării, așa cum este definită în art. 2, comportamentul în speță atrage răspunderea contravențională, după caz, în condițiile în care sunt întrunite elementele constitutive ale faptelor contravenționale prevăzute și sancționate de O.G. nr. 137/2000.

92. Potrivit O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, prin discriminare se înțelege acel tratament diferențiat ce are la bază un criteriu, dintre cele prevăzute în lege, și care are drept scop sau efect un tratament injust raportat la o speță dată.

93. Pentru ca o faptă să fie calificată discriminatorie trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- a) existența unui tratament diferențiat a unor situații analoage sau omiterea de a trata în mod diferit situații diferite, necomparabile;
- b) existența unui criteriu de discriminare conform art. 2 alin. 1 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată;
- c) tratamentul să aibă drept scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a unui drept recunoscut de lege.

94. Reținând în coroborare cu aceste aspecte definiția discriminării, astfel cum este reglementată de articolul 2 alin.1 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Colegiul director se raportează la modul în care sunt întrunite cumulativ elementele constitutive ale art. 2 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată. Pentru a ne situa în domeniul de aplicare al art. 2, alin. 1 deosebirea, excluderea, restricția sau preferința trebuie să aibă la bază unul dintre criteriile prevăzute de către art. 2, alin. 1, și trebuie să se refere la persoane aflate în situații comparabile, dar care sunt tratate în mod diferit datorită apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în textul de lege menționat anterior. Așa cum reiese din motivația invocată anterior, pentru a ne găsi în situația unei fapte de discriminare trebuie să avem două situații comparabile la care tratamentul aplicat să fi fost diferit. Subsecvent, tratamentul diferențiat trebuie să urmărească sau să aibă ca efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

95. Un aspect definitoriu al discriminării îl constituie faptul că diferența de tratament este bazată pe o caracteristică, respectiv un criteriu interzis. Ca atare, tratamentul aplicat trebuie să fie diferit de cel care a fost sau ar fi aplicabil unei persoane dintr-un grup relevant în circumstanțe similare sau comparabile.

96. Art. 2 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 nu conține o listă exhaustivă a criteriilor de discriminare, deoarece criteriile *expressis verbis* enumerate de lege sunt completate cu sintagma „sau orice alt criteriu” ceea ce, practic, oferă posibilitatea reținerii și a altor criterii nespecificate de lege, în săvârșirea unei fapte de discriminare.

97. În ipoteza în care criteriul invocat ar putea fi încadrat în categoria “orice alt criteriu”, acesta trebuie să fie identificat și să reprezinte o caracteristică specifică a persoanei care se consideră discriminată, caracteristică care să aibă un caracter inalterabil (ex. gen, culoarea pielii, vârsta, dizabilitatea, boală cronică etc.) și deci care nu poate fi schimbată prin voința individului, sau care să aibă un caracter identitar, care să fie parte a identității individului (ex. religie, convingeri, etc.), într-un mod similar criteriilor protejate de lege.

98. Criteriul indicat de petenți care a stat la baza presupusului tratament diferențiat o reprezintă categoria persoanelor vaccinate .

99. Condiția criteriului ca mobil determinant trebuie interpretată în sensul existenței ca element care este concretizat, materializat, care constituie cauza actului sau faptei de discriminare, și care, în situația inexistenței sau, după caz, a îndeplinirii condiției criteriului, nu ar determina săvârșirea discriminării. Astfel, natura discriminării, sub aspectul ei constitutiv, decurge tocmai din faptul că diferența de tratament este determinată hotărâtor de existența unui criteriu, ceea ce presupune o relație de cauzalitate între tratamentul diferit imputat și criteriul invocat în situația persoanei care se considera discriminată.

100. Prin raportare la cele menționate mai sus, Colegiul director reține faptul că inclusiv Convenția Europeană a Drepturilor Omului, prin art. 14, nu protejează împotriva oricărui tratament diferențiat, ci doar împotriva acelor care se bazează pe o caracteristică identificabilă, obiectivă sau personală ori pe „statut”, pe baza cărora o persoană sau un grup de persoane se diferențiază între ele. (CtEDO, hot. Clift c. Regatului Unit, 13 iulie 2010, §55).

101. Or, discriminarea directă presupune atingerea adusă beneficiului unui drept al persoanei discriminate tocmai datorită apartenenței acesteia la un grup (de exemplu rasă, etnie sau religie etc.) sau al unei caracteristici individuale (dizabilitate, gen, vârstă, boală cronică etc.). Din acest punct de vedere, discriminarea directă presupune o legătură de cauzalitate identificabilă între actul sau faptul diferențierii și apartenența la una dintre caracteristicile sau la unul dintre criteriile cuprinse în norma juridică și individualizate în cazul persoanei care este supusă discriminării. Această legătură de cauzalitate reiese din definiția cuprinsă în art. 2 al O.G. nr. 137/2000, în particular, prin utilizarea sintagmei „pe bază de”, dispunând că prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință „pe bază de (...)”. Legătura de cauzalitate presupune considerarea motivului sau a motivelor care au stat la baza actelor aplicate în cauzele de discriminare (tratament diferențiat) și impun a analiza un criteriu interzis (origine rasială, etnie, vârstă, dizabilitate, sex, religie, convingeri, etc.) invocat de petenți, constituie un factor relevant sau determinant în acțiunea sau inacțiunea imputată părții reclamate.

102. În conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) în domeniu, diferența de tratament devine discriminare atunci când se induc distincții între situații analoage și comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Instanța europeană a decis în mod constant că pentru ca o asemenea încălcare să se producă „trebuie stabilit că persoane plasate în situații analoage sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nici o justificare obiectivă sau rezonabilă”. CEDO a apreciat prin jurisprudența sa, că statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a determina dacă și în ce măsură diferențele între situații analoage sau comparabile sunt de natură să justifice distincțiile de tratament juridic aplicate (ex.: Fredin împotriva Suediei, 18 februarie 1991; Hoffman împotriva Austriei, 23 iunie 1993, Spadea și Scalabrino împotriva Italiei, 28 septembrie 1995, Stubbings și alții împotriva Regatului Unit, 22 octombrie 1996).

103. În hotărârea dată în cazul Thlimmenos împotriva Greciei din 6 aprilie 2000, CEDO a concluzionat că „dreptul de a nu fi discriminat, garantat de Convenție, este încălcat nu numai atunci când statele tratează în mod diferit persoane aflate în situații analoage, fără a oferi justificări obiective și rezonabile, dar și atunci când statele omit să trateze diferit, tot fără justificări obiective și rezonabile, persoane aflate în situații diferite, necomparabile”.

104. Constituția României la art. 20 prevede:

(1) „Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.”

105. De asemenea, potrivit art. 53 din Constituția României, restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți trebuie să îndeplinească două condiții: a) de formă și b) de fond

a) poate fi restrâns numai prin lege,

- numai dacă se impune, potrivit situațiilor enumerate în alin. (1) din art. 53 din Constituția României, și

- poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o societate democratică;

- măsura trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o,

b) să fie aplicată în mod nediscriminatoriu, și

fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății.

a) Condiții de formă – poate fi restrânsă numai prin lege – art. 53 alin. (1) din Constituția României

Restrângerea trebuie „să se fundamenteze pe o normă juridică din dreptul intern, care trebuie să fie accesibilă în mod adecvat și să fie clară, să fie formulată cu suficientă precizie pentru a permite celor cărora li se aplică să-și alinieze comportamentul și, dacă este necesar, cu avizul potrivit, să se prevadă, într-o măsură rezonabilă având în vedere circumstanțele date, precum și consecințele pe care le poate avea o anumită acțiune” (a se vedea CASE OF VAVŘIČKA AND OTHERS v. THE CZECH REPUBLIC, pct. 266).

b) Condiții de fond - Existența unui scop legitim:

- protecția sănătății persoanelor fizice, beneficiari ai serviciilor de sănătate asigurate de sistemul de sănătate, astfel cum este definit de proiectul de lege; și

- asigurarea funcționării sistemului de sănătate,

- în condițiile pandemiei generate de virusul SARS-CoV-2.

106. Colegiul director constată că restrângerea unor drepturi și libertăți, prin proiectul de lege care urmează să fie adoptat, urmărește un scop legitim, se subsumează scopurilor prevăzute la art. 53 alin. (1) din Constituția României:

- apărarea vieții și a sănătății cetățenilor, persoane fizice beneficiari ai serviciilor de sănătate,

- apărarea vieții și a sănătății cetățenilor care nu pot fi vaccinați, întrucât nu au atins vârsta de vaccinare, există o recomandare medicală împotriva vaccinării, sau chiar dacă se vaccinează, din cauze medicale, nu dezvoltă anticorpi,

- prevenirea consecințelor dezastrului provocat de pandemia COVID-19, în special cea ce se cunoaște sub denumirea de ”valul 4”,

- eradicarea, stoparea pandemiei COVID-19, și ridicarea restricțiilor generate din cauza pandemiei,

- atenuarea efectelor negative ale pandemiei COVID-19 asupra societății și a economiei.

107. În cazul *Boffa și alții împotriva San Marino*, CEDO a recunoscut că interferența care rezultă din vaccinarea obligatorie a copiilor reclamanților împotriva hepatitei B a fost într-adevăr inspirată de unul dintre obiectivele legitime enumerate la articolul 8 alineatul (2) al CEDO, și anume necesitatea de a proteja sănătatea publicului și a persoanelor vizate (pct. 34). În acest sens, Curtea a recunoscut ingerința ca fiind justificată prin protejarea vieții publice și a continuat să examineze dacă aceasta era și „necesară într-o societate democratică”.

108. O restricție sau limitare va fi considerată „necesară într-o societate democratică” pentru atingerea unui scop legitim dacă răspunde unei „necesități sociale stringente”. De asemenea, motivele invocate de legiuitor pentru a justifica limitarea sunt

„relevante și suficiente”, respectiv proporționale cu scopul urmărit (a se vedea *CASE OF VAVŘICKA AND OTHERS v. THE CZECH REPUBLIC*, pct. 273).

109. CEDO a reiterat în jurisprudența sa stabilită că noțiunea de „necesitate într-o societate democratică” implică o nevoie socială urgentă căreia îi corespunde interferența în joc și, în special, că această interferență este proporțională cu scopul legitim urmărit (*Dudgeon împotriva Regatului Unit*, punctele 51-53). În cazul specific *Solomakhin v Ucraina*, în care reclamantul a fost vaccinat involuntar împotriva difteriei, în timpul unei epidemii, Curtea propune două criterii pentru evaluarea necesității unei astfel de interferențe într-o societate democratică:

- ✓ considerații privind sănătatea publică care necesită controlul răspândirii bolilor și
- ✓ evaluarea în mod individual dacă au fost luate măsurile de precauție necesare cu privire la caracterul indispensabil al vaccinării.

110. În mod similar, CEDO în cauza *Boffa și alții împotriva San Marino* a subliniat că autoritățile naționale beneficiază de o anumită marjă de apreciere, a cărei amploare depinde nu numai de scopul ingerinței, ci și de forma acesteia (p. 35). Curtea a arătat, că măsura luată nu a depășit marja de apreciere de care se bucură Statul, întrucât în majoritatea țărilor a existat o campanie similară de vaccinare, care obligă persoanele să nu pună în pericol sănătatea altora, acolo unde propria viață nu este în pericol (p 35).

111. Intensitatea pandemiei de coronavirus și gradul său de impredictibilitate justifică existența unei marje mai largi de apreciere de care se bucură statele în aceste circumstanțe. În ciuda prerogativelor lor, statele ar trebui să încerce să găsească un echilibru corect între dreptul la viață privată, pe de o parte, și protecția sănătății publice, pe de altă parte.

112. Statul are o marjă de apreciere pe care o fundamentează pe date, analize și rapoarte privind situația pandemică. Astfel:

„Pandemia de COVID-19 provocată de virusul SARS-Cov-2 are câteva caracteristici specifice, care au fost consemnate pe parcursul evoluției acesteia, respectiv transmiterea pe cale aerogenă, perioada de incubație între 2-14 zile, o rată de contagiozitate >5 pentru varianta Delta. Pana în prezent nu s-a reușit dezvoltarea unui antiviral eficace, virusul SARS-CoV-2 fiind un virus nou, cu care organismul uman nu s-a confruntat anterior. Pana la data elaborării prezentului act normativ la nivel mondial s-au înregistrat peste 230 milioane de cazuri de COVID-19 și peste 4.7 milioane decese atribuite acestei boli. În România au fost notificate peste 1.26 milioane cazuri și peste 35800 decese.

Pentru controlul acestei pandemii s-au utilizat inițial măsurile non-farmaceutice, precum purtarea măștilor de protecție, menținerea unei distanțe fizice, igiena corespunzătoare a mâinilor, testarea periodică a persoanelor care prezintă simptomatologie specifice și izolarea persoanelor infectate, masuri care au eficacitate parțială și limitată în timp, fiind, pe de altă parte, foarte perturbatoare din punct de vedere socio-economic. Odată cu apariția vaccinării, pandemia a început să fie controlată mai bine, în special în statele care au progresat rapid cu acoperirea vaccinată. Vaccinurile împotriva COVID-19 și-au dovedit eficacitatea atât în scăderea transmisibilității, a riscului de boală, cât și în scăderea riscului de a ajunge la forme severe, care să colmateze sistemele de sănătate.

Potrivit raportărilor oficiale din numărul total al deceselor provocate de Covid 19 peste 90% sunt persoane nevaccinate.

Personalul medical reprezintă una dintre categoriile profesionale cele mai expuse la riscul de îmbolnăvire de COVID și implicit devine transmitător al infecției atât către pacienți, cât și către membrii de familie. Pacienții reprezintă cea mai vulnerabilă categorie în dezvoltarea formelor severe ale bolii, datele statistice, raportările zilnice demonstrând faptul că persoanele care prezintă afecțiuni sunt categoriile cele mai

afectate, iar masurile care trebuie avute in vedere pentru protejarea acestora trebuie să fie adoptate in regim de urgență.

De asemenea, personalul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență și cel al Inspectoratului General de Aviație al Ministerului Afacerilor Interne, alături de serviciile publice de ambulanță și unitățile și compartimentele de primiri urgențe sunt parte a Sistemului National de Asistență Medicală de Urgență Prim ajutor Calificat, astfel cum este reglementat prin Titlul IV din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, cu modificările și completările ulterioare.

Echipajele de prim ajutor calificat, anestezie terapie intensiva și cele de salvare aeriana ale Serviciului Mobil de Urgență Reanimare și Descarcerare sunt formate din cadre militare - pompieri special pregătiți în acordarea primului ajutor calificat și piloți, parte din echipajul medical. Pe lângă echipajele care acorda asistență medicală de urgență participa la intervenții operative și pompieri pregătiți pentru stingerea incendiilor. Astfel, se poate constata faptul că, pe lângă cadrele medicale din unitățile sanitare publice, pompierii și piloții participa la misiuni de acordare a asistenței medicale de urgență și misiuni de stingere a incendiilor, prezentând același grad ridicat de expunere la riscul epidemiologic cauzat de virusul SARS- CoV- 2. Totodată, pentru a asigura organizarea sistemului de sănătate în condițiile crizei sanitare generate de pandemia de Covid 19, funcționarea instituțiilor care asigura conducerea și coordonarea sistemului de sănătate, respectiv Ministerul Sănătății, direcțiile de sănătate publică și celelalte instituții subordonate ministerului, Casa Națională de Asigurări de sănătate și casele de asigurări de sănătate, este absolut esențială. în acest sens, este necesar ca personalul acestor instituții să beneficieze de o protecție cât mai mare la infectarea cu Sars-Cov-2 astfel încât rata de indisponibilizare a acestor categorii de personal să fie cât mai redusă.

La momentul actual, la nivel european, se înregistrează o tendință de creștere majoră în evoluția infectării cu virusul SARS-Cov-2. În anumite țări, printre care și România, care se distinge printr-o rată de vaccinare mică, față de media Uniunii Europene, ceea ce relevă expunerea mai mare la pericolul răspândirii virusului. În anul 2020 la nivelul unităților sanitare, în rândul personalului angajat au existat multiple focare, aceste evenimente generând situații în care activitatea medicală a fost perturbată fie prin suspendarea activității, fie prin desfășurarea acesteia în condiții deficitare, situații care s-au reflectat în calitatea serviciilor medicale oferite pacienților.

Nu în ultimul rând s-au înregistrat multiple pierderi de vieți omenești în rândul personalului medical. Ca urmare, pentru a proteja pacienții (beneficiarii serviciilor medicale) de riscul de infectare cu SARS-CoV-2 și pentru a menține starea de sănătate a personalului medical și funcționarea în parametri adecvați a sistemului de sănătate, este necesar să fie adoptate cele mai potrivite măsuri pentru asigurarea unui mediu siguri unitățile sanitare.”

113. În ceea ce privește principiul egalității în drepturi, Curtea Constituțională a României a reținut într-o jurisprudență constantă, „că acesta presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite. Ca urmare, situațiile în care se află anumite categorii de persoane trebuie să difere în esență pentru a se justifica deosebirea de tratament juridic, iar această deosebire de tratament trebuie să se bazeze pe un criteriu obiectiv și rațional (a se vedea, în acest sens, cu titlu exemplificativ, Decizia nr. 86 din 27 februarie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 207 din 31 martie 2003, Decizia nr. 476 din 8 iunie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 599 din 11 iulie 2006, Decizia nr. 573 din 3 mai 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 363 din 25 mai 2011, sau Decizia nr. 366 din 25 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 644 din 2 septembrie 2014, paragraful 55, Decizia nr.

755 din 16 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 101 din 9 februarie 2015, paragraful 23).

114. Principiul egalității în drepturi nu înseamnă uniformitate, încălcarea principiului egalității și nediscriminării existând atunci când se aplică un tratament diferențiat unor cazuri egale, fără o motivare obiectivă și rezonabilă, sau dacă există o disproporție între scopul urmărit prin tratamentul inegal și mijloacele folosite.

115. Nesocotirea principiului egalității are drept consecință neconstituționalitatea discriminării care a determinat, din punct de vedere normativ, încălcarea principiului. Curtea a mai stabilit că discriminarea se bazează pe noțiunea de „excludere de la un drept” (Decizia Curții Constituționale nr. 62 din 21 octombrie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 49 din 25 februarie 1994), iar remediul constituțional specific, în cazul constatării neconstituționalității discriminării, îl reprezintă acordarea sau accesul la beneficiul dreptului” (a se vedea Decizia CCR nr. 657 din 17 octombrie 2019, pct. 16).

116. Măsurile contestate se circumscriu sferei drepturilor care pot fi restrânse de autoritățile competente și reprezintă o restrângere, justificată obiectiv, a exercițiului libertății de circulație și a libertății întrunirilor. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat că statele au rolul de organizator neutru și imparțial, veghind totodată la amenajarea tuturor intereselor aflate în joc (a se vedea, mutatis mutandis, cauzele Aktasc. Franței, Bayrak c. Franței, Gamaleddyn c. Franței, Ghazal c. Franței, Singh c. Franței, decizii din 30 iunie P009)."

117. În același sens este și jurisprudență constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, care a statuat, în aplicarea prevederilor art. 14 din Convenția privind apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale privind interzicerea discriminării, că reprezintă o încălcare a acestor prevederi orice diferență de tratament săvârșită de stat între indivizi aflați în situații analoage, fără o justificare obiectivă și rezonabilă. Or, politica de vaccinare urmărește obiective legitime de protejare a sănătății publice, prin faptul că protejează atât pe cei care primesc vaccinul respectiv, cât și pe cei care nu se pot vaccina din motive medicale.

118. Curtea de Apel București s-a pronunțat în dosarul nr. 6495/2/2020 prin sentința civilă nr. 1166/17.11.2020 în sensul în care "măsurile care limitează drepturile și libertățile fundamentale trebuie să aibă drept scop protejarea sănătății și a siguranței publice,, condiție îndeplinită în cauză, din moment ce măsurile au fost dispuse în vederea stopării și prevenirii răspândirii la nivel național a virusului SARS-CoV-2.

119. Restrângerea unor drepturi constituționale este admisă atunci când răspunde nevoii de a asigura securitatea juridică a drepturilor și libertăților celorlalți, atât din perspectiva intereselor individuale, cât și a celor naționale sau de grup și a binelui public, fiind și o modalitate de salvagardare a unor drepturi în situațiile în care exercițiul lor are un caracter antisocial.

120. Pct. (7) din Preambulul Regulamentului (UE) 2021/953 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI din 14 iunie 2021 privind cadrul pentru eliberarea, verificarea și acceptarea certificatelor interoperabile de vaccinare, testare și vindecare de COVID-19 (certificatul digital al UE privind COVID) pentru a facilita libera circulație pe durata pandemiei de COVID-19 arată că persoanele vaccinate sau cele care au trecut prin boală, respectiv testate sunt într-o situație diferită față de cele care nu se înscriu în categoria persoanelor anterior descrise: „Potrivit dovezilor științifice actuale, care continuă să evolueze, se pare că persoanele vaccinate sau care au avut un rezultat negativ recent la un test pentru depistarea COVID-19 și persoanele care s-au vindecat de COVID-19 în ultimele șase luni prezintă un risc redus de infectare a altor persoane cu SARS-CoV-2. Libera circulație a persoanelor care, potrivit unor dovezi științifice solide, nu reprezintă un risc semnificativ pentru sănătatea publică, de exemplu pentru că sunt imune și nu pot transmite SARS-CoV-2, nu ar trebui

să fie restricționată, întrucât astfel de restricții nu ar fi necesare pentru realizarea obiectivului de protecție a sănătății publice. În cazul în care situația epidemiologică o permite, libera circulație a unor astfel de persoane nu ar trebui să fie supusă unor restricții suplimentare legate de pandemia COVID-19, precum testarea în contextul călătoriilor pentru depistarea infecției cu SARS-CoV-2 sau carantina ori autoizolarea în contextul călătoriilor, cu excepția cazului în care, pe baza celor mai recente dovezi științifice disponibile și în concordanță cu principiul precauției, astfel de restricții suplimentare sunt necesare și proporționale pentru protecția sănătății publice și sunt nediscriminatorii.”

121. Astfel, în condițiile în care legea fundamentală solicită autorităților statului să dispună măsuri necesare pentru asigurarea sănătății publice pentru toți cetățenii, nu se poate considera că există un tratament diferențiat între o persoană vaccinată și una nevaccinată, atâta vreme cât aceasta din urmă are posibilitatea prezentării rezultatului negativ al unui test pentru a beneficia de aceleași condiții ca persoana vaccinată.

122. În consecință, Colegiul director constată că în speța supusă soluționării se poate introduce un tratament diferențiat între persoane care nu se află în situații analoge, dacă există o justificare obiectivă și rezonabilă, iar măsura este una proporțională cu scopul urmărit.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Respingerea excepției de necompetență materială soluționarea petiției excedând competenței Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, excepție invocată de către partea reclamată SGG.
2. Respinge excepția lipsei calității de partea reclamată invocată de către partea reclamată Opera Națională Română Cluj Napoca.
3. Pentru capătul de cerere privind afirmațiile/declarațiile discriminatorii și faptele sesizate nu întrunesc elementele constitutive ale art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000, republicată, afirmațiile se încadrează în limitele libertății de exprimare prevăzute de art. 2 alin. (8) din același act normativ.
4. Pentru capătul de cerere privind organizarea de evenimente doar pentru persoanele vaccinate, nu se întrunesc elementele constitutive ale faptei de discriminare (măsura este adecvată, justificată obiectiv).
5. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților

VI. Modalitatea de plată a amenzii:
Nu este cazul.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

CONSILIUL NAȚIONAL
pentru **COMBATEREA**
DISCRIMINĂRII

Piața Valter Mărăcineanu 1-3, sector 1, București
Telefon: 021-312.65.78/79 Fax: 021-312.65.85
E-mail: support@cncd.ro www.cncd.ro

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședința de deliberări desfășurată în data de 17.11.2021 au fost: ASZTALOS Csaba Ferenc - Membru, DIACONU Adrian – Membru (online), GRAMA Horia - Membru, HALLER István – Membru, Cristian JURA – Membru (online), OLTEANU Cătălina – Membru

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr. 138 / 24.03.2020.

**ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiul Director,
Președinte CNCD**

*Data redactării: 14.01.2022
Redactată și motivată C.O./F.L.I.*

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu modificările și completările ulterioare, republicată și Legii nr. 554/2000 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu

